УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
ЮРИДИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА "ЧАСТНОПРАВНИ НАУКИ"

УТВЪРЖДАВАМ,
ЗАМ.-РЕКТОР ПО НИД : /п/
(доц. д-р Мария Воденичарова)

ИЗПИТНА ПРОГРАМА

за конкурс за докторантура в УНСС
по специалност **„ГРАЖДАНСКО И СЕМЕЙНО ПРАВО"**

Част I
ИЗПИТНИ ТЕМИ

СУБЕКТИ НА ГРАЖДАНСКОТО ПРАВО. ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА. ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА

а) Режим на правоспособността в гражданското и търговското право.
б) Дееспособност. Степени, ограничаване и отнемане.
в) Поставяне под запрещение. Настойничество и попечителство.
г) Понятие за юридическо лице. Видове. Системи за образуване.
д) Сдружения с нестопанска цел. Фондации.
е) Преобразуване, прекратяване и ликвидация на юридически лица.

ПРАВНИ СДЕЛКИ. НЕДЕЙСТВИТЕЛНОСТ НА СДЕЛКИТЕ.

а) Понятие. Отлика от други юридически факти. Видове сделки.
б) Съдържание и форма на сделките. Тълкуване.
в) Понятие и видове недействителност.
г) Нищожни сделки — понятие и основание.
д) Привидни и прикрити сделки.
е) Унищожаеми сделки — понятие и основание.
ж) Предявяване на недействителността. Имуществени последици. Последици за правата на трети лица.
е) Особени случаи на недействителност - относителна недействителност, висяща недействителност, частична недействителност.

ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО.

а) Понятие и видове.
б) Представителство в гражданското право - възникване и прекратяване. Видове.
в) Търговско представителство.
г) Косвено представителство.
д) Договаряне сам със себе си. Действия на представителя във вреда на представлявания.
е) Действие от чуждо име без представителна власт.

СРОКОВЕ В ГРАЖДАНСКОТО ПРАВО.

а) Давностни и преклузивни срокове.
б) Начало и край на сроковете.
в) Спиране и прекъсване на давностните срокове.

г) Действие на изтеклата давност. Прилагане на давността.

ПРАВО НА СОБСТВЕНОСТ.

а) Същност и видове. Ограничения на собствеността.
б) Правен режим на държавната и общинска собственост.
в) Частна собственост.
г) Собственост на чуждестранни лица.
д) Способи за придобиване на собствеността. Придобивна давност.

СЪСОБСТВЕНОСТ.

а) Понятие и видове.
б) Възникване и прекратяване. Делба.
в) Отношения между съсобствениците.
г) Етажна собственост.

ВЕЩНИ ПРАВА ВЪРХУ ЧУЖДА ВЕЩ.

а) Право на строеж, надстрояване и пристрояване.
б) Право на ползване.
в) Сервитути.

ВЛАДЕНИЕ И ДЪРЖАНЕ.

а) Понятие и видове.
б) Владение. Добросъвестно владение.
в) Защита на владението и държането.
г) Права на подобрителя върху чужда вещ.

ДОГОВОР

а)Понятие, сключване, действие, видове. Предварителен договор. Договор в полза на трето лице.

б) Изпълнение на задълженията – субекти, количество, качество, време и място на изпълнението. Престация – понятие и видове

в) Обезпечаване на изпълнението – поръчителство, залог, ипотека

г) Суброгация. Възражение за неизпълнен договор. Право на задържане.

д) Неизпълнение на задълженията – понятие, форми, последици. Обективна и виновна невъзможност за изпълнение – последици.

ГРАЖДАНСКА ОТГОВОРНОСТ ЗА ВРЕДИ.

а) Понятие за гражданска отговорност.
б) Отговорност за вреди при неизпълнение на договора и при непозволено увреждане.
в) Обективна отговорност на производителя.
г) Видове вреди.
д) Обезщетение за вреди. Граници на гражданската отговорност. Компенсация на вини.
е) Неустойка, лихва и отметнина.

РАЗВАЛЯНЕ НА ДВУСТРАННИТЕ ДОГОВОРИ ПОРАДИ НЕИЗПЪЛНЕНИЕ.

а) Предпоставки на развалянето.
б) Едностранно изявление на разваляне.
в) Разваляне по съдебен ред.
г) Последици на развалянето.

СУБЕКТИ НА ОБЛИГАЦИОННОТО ОТНОШЕНИЕ. МНОЖЕСТВО КРЕДИТОРИ И ДЛЪЖНИЦИ.

а) Прехвърляне на вземане (цесия).
б) Поемане на задължения - видове.
в) Съотношение между цесия, поемане на задължения и делегация.
г) Разделност и солидарност.
д) Видове солидарност.
е) Неделимост на задълженията.

ОТДЕЛНИ ВИДОВЕ ДОГОВОРИ

а) Покупко-продажба.
б) Договор за дарение. Заем. Наем. Влог
в) Договор за изработка. Договор за поръчка

НЕПОЗВОЛЕНО УВРЕЖДАНЕ.

а) Обща характеристика. Отграничения.
б) Фактически състав на генералния деликт.
в) Отговорност за вреди, причинени от другиго.
г) Отговорност з вреди, причинени от вещи.
д) Отговорност на държавата за вреди, причинени на граждани.

НЕОСНОВАТЕЛНО ОБОГАТЯВАНЕ.

а) Понятие и видове фактически състави.
б) Понятието "основание" при неоснователно обогатяване.
в) Връщане на даденото без основание, при отпаднало и несъществено основание.
г) Общ състав на неоснователното обогатяване (бл. 59 ЗЗД).

БРАК И ПОСЛЕДВАЩИ ОТНОШЕНИЯ

а) Сключване на брак – фактически състав и други изисквания. Правни последици от сключване на брака.
б) Лични отношения между съпрузите
в) Режими на имуществените отношения между съпрузите
г) Отношения между родители и деца

ПРОИЗХОД, РОДСТВО И ОСИНОВЯВАНЕ

а) Същност на произхода. Способи за установяване и оспорване на произход
б) Припознаването като способ за установяване на произход
в) Родство
г) Материалноправни изисквания и допускане на осиновяването
д) Действие на осиновяването

НАСЛЕДЯВАНЕ

а) Наследяване по закон. Кръг и редове наследници. Основни правила при наследяване по закон.
б) Наследяване по завещание. Понятие и видове завещания.
в) Съдържание, форма и недействителност на завещанието.
г) Запазена и разполагаема част. Възстановяване на нарушена запазена част.
д) Приемане и отказ от наследство – същност и начини. Правни последици

ТЪРГОВСКО ПРЕДПРИЯТИЕ. СДЕЛКИ С ТЪРГОВСКИ ПРЕДПРИЯТИЯ

а) Понятие за търговско предприятие.
б) Същност, съдържание - имущество и фактически отношения.
в) Прехвърляне на търговско предприятие. Форма и действие.
г) Други сделки с търговско предприятие

ТЪРГОВСКИ ДРУЖЕСТВА

а) Общо понятие за търговски дружества.

б) Капитал и имущество. Парични и непарични вноски.

в) Акционерно дружество. Понятие и значение. Капитала. Акции - понятие и видове.

Облигации. Изменение на капитала.

г) Права и задължения на акционерите. Защита правата на акционерите. Общо събрание на акционерите. Свикване. Приемане на решения.

д) Управление на акционерно дружество - едностепенна и двустепенна система.

е) Дружество с ограничена отговорност. Понятие. Учредяване. Дружествен договор. Капитал. Права и задължения на съдружниците. Приемане, напускане и изключване на съдружник. Управление. Прекратяване.

ТЪРГОВСКИ СДЕЛКИ. ИЗПЪЛНЕНИЕ И НЕИЗПЪЛНЕНИЕ НА ТЪРГОВСКИТЕ СДЕЛКИ.

а) Общи положения. Същност и видове.

б) Дължима грижа. Солидарност.

в) Авансово плащане, задатък, отметнина.

г) Непреодолима сила. Стопанска непоносимост.

д) Обезщетение за вреди. Неустойка.

ТЪРГОВСКИ ОБЕЗПЕЧЕНИЯ.

а) Търговски залог - предмет и видове, обикновен търговски залог. Законен залог.

б) Особен залог - правна уредба, общи положения, видове особени залози. Регистър на особените залози. Права и задължения на страните по особения залог. Изпълнение върху заложеното имущество.

в) Търговско право на задържане.

г) Обезпечения по Закона за договорите за финансово обезпечение.

ОТДЕЛНИ ВИДОВЕ ТЪРГОВСКИ СДЕЛКИ

а) Търговска продажба.

б) Комисионен договор. Договор за лизинг.

в) Банкови сделки. Менителнични ефекти.

г) Договор за застраховка.

Част II
НАЧИН НА ПРОВЕЖДАНЕ НА ПИСМЕНИЯ КОНКУРСЕН ИЗПИТ ЗА ПРИЕМ НА ДОКТОРАНТИ

Писменият конкурсен изпит за прием на докторанти по научната специалност „Гражданско и семейно право ” се провежда в два модула с общо времетраене 4 часа.

Първият модул от писмения конкурсен изпит за прием на докторанти се провежда като тест с 30 въпроса, който се решава за 45 минути. Всеки въпрос е с по 5 варианта на отговор, от които само един е верен. Методиката на оценяване е следната - за всеки грешен отговор се намаляват 0,20 стотни от максималната оценка. Например при един грешен отговор оценката е 5,80; при два грешни отговора - 5,60 и т.н. След изтичане на времето за решаване на теста картите с попълнените отговори се събират и започва работата по втория модул.

Вторият модул се състои в написването на научно есе - академичен текст

с обоснована и аргументирана защита на теза по значим научен проблем. При оценяването на есето се взема под внимание не само познаването на съответния проблем, на научната литература по него и на различните становища, но и способността за аналитично мислене, за интерпретиране на правната уредба и на съдебната практика (доколкото има такава), евентуално - за формулиране на предложения de lege ferenda. Оценява се също така стилът на изложението, яснотата на изказа, използването на специфичната юридическа терминология, умението да се полемизира коректно и убедително с авторите, с чието мнение кандидатът не е съгласен, умението за аргументиране на авторовите тези.

Примерни теми за есе:

1. Противоречието със закона като основание за нищожност на сделките.
2. Погасителната давност - правопораждащ или правопогасяващ юридически факт?
3. Придобивна и погасителна давност - общ или различен юридически генезис?
4. Управление на етажната собственост - проблеми и тенденции на развитие.
5. Разваляне и прекратяване на договор.
6. Съотношение между договорна и деликтна отговорност.
7. Брачният договор - реално уреждане на семейните отношения или път за заобикаляне на закона?
8. Предимства и недостатъци на акционерното дружество.
9. Финансов лизинг и договор за продажба със запазване на правото на собственост върху стоката до окончателно изплащане на дължимата цена.

Забележки:

Посочените по-горе теми имат примерен характер и няма да бъдат предлагани за разработване по време на изпита.

Общата оценка от писмения изпит се формира като средно аритметична стойност на оценките получени от двата модула.

До устен конкурсен изпит за прием на докторанти по научната специалност „Гражданско и семейно право ” се допускат кандидати, които са получили на писмения изпит средна оценка най-малко „мн.добър“ (4,50).

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Павлова, М., Гражданско право. Обща част, т. 2, С., 2002 г.;
2. Таджер, В., Гражданско право. Обща част, Дял I и II, С., 1972-1973 г.;
3. Боянов, Г., Вещно право, С.,2004 г.;
4. Василев, Л., Българско вещно право, С.,1996 г.;
5. Ненова, Л., Семейно право, книга първа (2009 г.) и книга втора (2010 г.), нова редакция проф. д.ю.н. Методи Марков;
6. Матеева, Ек., Семейно право на Република България, 2010 г.;
7. Станева, А., Наследствено право, С., 2022 г.;
8. Калайджиев, А., Облигационно право - обща част, 7-мо изд., СИБИ., 2016 г.;
9. Сукарева, Зл., Извъндоговорни облигационни отношения, Университетско издателство “Стопанство”, 1998 г.;
10. Герджиков, О., Коментар на търговския закон, книга първа, втора и трета, Софи-Р, 2007 г., 2000 г., 1998г.;
11. Герджиков, *О.*, Търговски сделки, ИК „Труд и право“, 2015г.

Забележка: посочените по-горе литературни източници дават най-обща фундаментална представа за правната материя, която е обхваната в изпитните теми. Препоръчително е кандидатите да разширят подготовката си и чрез използването на допълнителна литература, вкл. статии в утвърдените в страната правни списания и съдебна практика.

РЪКОВОДИТЕЛ КАТЕДРА
“ЧАСТНОПРАВНИ НАУКИ”: /п/